

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۸

ارزیابی آسیب‌پذیری منطقه پنج شهر تبریز در برابر زلزله با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی

شیوا ستارزاده صالحی^۱، فیروز جعفری^۲

چکیده

آسیب شهری در مقابل حوادث طبیعی مانند زمین‌لرزه تابعی از رفتارهای انسانی می‌باشد که نشانگر درجه تأثیرپذیری یا قابلیت ایستادگی واحدهای اقتصادی، اجتماعی و دارایی‌های فیزیکی شهری در مقابل خطر طبیعی می‌باشد. وقوع مخاطرات طبیعی، از جمله زلزله، نه تنها باعث خسارت به زیرساخت‌های کالبدی در مناطق زلزله زده می‌شود، بلکه ساختارهای اجتماعی آن مناطق را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد. هدف پژوهش حاضر ارزیابی آسیب‌پذیری منطقه پنج شهر تبریز بر اثر زلزله می‌باشد. روش پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی-تحلیلی می‌باشد. شاخص‌های پژوهش شامل عوامل کالبدی، طبیعی و فاصله نزدیکترین دسترسی کاربری‌های تأثیرگذار می‌باشد. برای جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد و جهت استخراج وضعیت آسیب‌پذیری از روش تحلیل سلسله-مراتبی در نرم‌افزار ArcGIS 10.8 بهره گرفته شد. نتایج حاصل نشان می‌دهد که توزیع منطقه مورد مطالعه با آسیب‌پذیری بالا در بیشتر قسمت‌های محدوده به چشم می‌خورد که بیشترین مساحت را به خود اختصاص داده است. این فضاها بیشتر مکان‌های دارای فضاهای باز و ساختمان‌های تازه احداث شده هستند اما بیشتر ساختمان‌های منطقه در ردیف آسیب‌پذیری بالا قرار گرفته‌اند به گونه‌ای که توزیع مکان-های با آسیب‌پذیری بالا در قسمت شمال، مغرب و جنوب منطقه مشخص شده است.

واژگان کلیدی: تحلیل سلسله مراتبی، زلزله، آسیب‌پذیری، سیستم اطلاعات جغرافیایی، تبریز.

^۱. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. پست الکترونیک:@yahoo.com

^۲. دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.